

DECYZJE

DECYZJA KOMISJI

z dnia 20 grudnia 2011 r.

w sprawie stosowania art. 106 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy państwa w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych, przyznawanej przedsiębiorstwom zobowiązanym do wykonywania usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym

(notyfikowana jako dokument nr C(2011) 9380)

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

(2012/21/UE)

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 106 ust. 3,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Artykuł 14 Traktatu zobowiązuje Unię, bez uszczerbku dla art. 93, 106 i 107 Traktatu, do wykorzystywania jej kompetencji w sposób pozwalający na zapewnienie wykonywania usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym na podstawie zasad i na warunkach, które pozwolą im wypełniać ich zadania.
- (2) Aby niektóre usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym mogły być wykonywane na postawie zasad i na warunkach, które pozwolą im wypełniać ich zadania, konieczne może być udzielenie przez państwo wsparcia finansowego, które pokryje część lub całość szczególnych kosztów wynikających ze zobowiązań z tytułu świadczenia usług publicznych. Zgodnie z art. 345 Traktatu w wykładni Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej nie ma znaczenia, czy tego rodzaju usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym wykonywane są przez przedsiębiorstwa publiczne czy prywatne.
- (3) Artykuł 106 ust. 2 Traktatu stanowi w tym względzie, że przedsiębiorstwa, którym powierzono wykonywanie usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym lub które mają charakter monopolu skarbowego, podlegają postanowieniom Traktatu, a zwłaszcza regułom konkurencji, o ile stosowanie tych reguł nie stanowi prawnej lub faktycznej przeszkody w wykonywaniu powierzonych zadań. Nie powinno to jednak mieć wpływu na rozwój handlu w zakresie, który byłby sprzeczny z interesem Unii.

- (4) W swoim wyroku w sprawie *Altmark*⁽¹⁾ Trybunał Sprawiedliwości stwierdził, że rekompensata z tytułu świadczenia usług publicznych nie stanowi pomocy państwa w rozumieniu art. 107 Traktatu, jeśli spełnione są równocześnie cztery warunki. Po pierwsze, przedsiębiorstwo będące beneficjentem musi faktycznie być zobowiązane do świadczenia usług publicznych, a zobowiązania te muszą być jasno zdefiniowane. Po drugie, wyznaczniki, na podstawie których obliczana jest wysokość rekompensaty, muszą zostać określone wcześniej w obiektywny i przejrzysty sposób. Po trzecie, wysokość rekompensaty nie może przekraczać kwoty niezbędnej do pokrycia całości lub części kosztów poniesionych w trakcie wywiązywania się z zobowiązań z tytułu świadczenia usług publicznych, przy uwzględnieniu uzyskiwanych przy tym wpływów i rozsądnego zysku. Wreszcie, w przypadku gdy wyboru przedsiębiorstwa mającego wywiązywać się ze zobowiązań z tytułu świadczenia usług publicznych nie dokonuje się zgodnie z procedurą udzielania zamówień publicznych, która pozwoliłaby na wybór oferenta świadczącego te usługi za cenę najkorzystniejszą dla danej społeczności, poziom rekompensaty należy określić na podstawie analizy kosztów, jakie poniosłoby typowe, dobrze zarządzane przedsiębiorstwo dysponujące odpowiednimi środkami.
- (5) W przypadkach gdy te kryteria nie są spełnione, a spełnione są ogólne warunki stosowania art. 107 ust. 1 Traktatu, rekompensata z tytułu świadczenia usług publicznych stanowi pomoc państwa i podlega przepisom art. 93, 106, 107 i 108 Traktatu.
- (6) Jeżeli chodzi o stosowanie przepisów pomocy państwa do rekompensaty przyznawanej na wykonywanie usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym, oprócz niniejszej decyzji istotne są trzy instrumenty:
 - a) nowy komunikat w sprawie stosowania reguł Unii Europejskiej w dziedzinie pomocy państwa w odniesieniu do rekompensaty z tytułu usług

⁽¹⁾ Sprawa C-280/00, *Altmark Trans i Regierungspräsidium Magdeburg przeciwko Nahverkehrsgesellschaft Altmark*, Rec. 2003, I-7747.

świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym ⁽¹⁾, w którym objaśniono stosowanie art. 107 Traktatu oraz czterech kryteriów określonych w orzeczeniu w sprawie *Altmark* do tego rodzaju rekompensaty;

- b) nowe rozporządzenie w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu do pomocy *de minimis* na wykonywanie usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym, które Komisja zamierza przyjąć, określa pewne warunki – w tym kwotę rekompensaty – przy spełnieniu których uznaje się, że rekompensata z tytułu usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym nie spełnia wszystkich kryteriów zawartych w art. 107 ust. 1;
- c) poddane rewizji ramy dotyczące pomocy państwa w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych ⁽²⁾, w których określono, w jaki sposób Komisja będzie rozpatrywała sprawy, które nie są objęte zakresem niniejszej decyzji i w związku z tym muszą być zgłaszane Komisji.
- (7) W decyzji Komisji 2005/842/WE z dnia 28 listopada 2005 r. w sprawie stosowania art. 86 ust. 2 Traktatu WE do pomocy państwa w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych przyznawanej przedsiębiorstwom zobowiązanym do zarządzania usługami świadczonymi w ogólnym interesie gospodarczym ⁽³⁾ określono treść i zakres obowiązywania odstępstwa przewidzianego w art. 106 ust. 2 Traktatu oraz ustanowiono reguły, które pozwolą na skuteczną kontrolę spełniania kryteriów przewidzianych w tym postanowieniu. Niniejsza decyzja zastępuje decyzję 2005/842/WE i określa warunki, które należy spełnić, aby pomoc państwa w formie rekompensaty z tytułu usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym nie podlegała wymogowi uprzedniego zgłoszenia zawartemu w art. 108 ust. 3 Traktatu, ponieważ może zostać uznana za zgodną z art. 106 ust. 2 Traktatu.
- (8) Taka pomoc może zostać uznana za zgodną z rynkiem wewnętrznym, tylko jeśli została przyznana w celu zapewnienia wykonywania usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym, o których mowa w art. 106 ust. 2 Traktatu. Z orzecznictwa jasno wynika, że państwa członkowskie posiadają szeroki margines uznaniowości przy definiowaniu usług, które mogą zostać uznane za usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym, ponieważ brak jest sektorowych przepisów unijnych regulujących te kwestie. Dlatego zadaniem Komisji jest zadbanie o to, aby nie dochodziło do oczywistych błędów w zakresie definiowania usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym.
- (9) Po spełnieniu szeregu warunków niewielkie rekompensaty przyznawane przedsiębiorstwom, którym powierzono świadczenie usług w ogólnym interesie gospodarczym, nie wpływają na rozwój handlu i konkurencję w sposób pozostający w sprzeczności z interesem Unii. Indywidualne zgłoszenia pomocy państwa nie powinny

zatem być wymagane w przypadku rekompensaty, której roczna wysokość nie przekracza określonej rocznej kwoty rekompensaty, pod warunkiem że spełnione są wymogi niniejszej decyzji.

- (10) Biorąc pod uwagę rozwój handlu wewnętrznego w dziedzinie świadczenia usług w ogólnym interesie gospodarczym widoczny przykładowo w znacznym rozwoju dostawców międzynarodowych w niektórych sektorach mających duże znaczenie dla rozwoju rynku wewnętrznego, właściwe jest określenie niższego limitu dla kwoty rekompensaty, która może być zwolniona z wymogu zgłoszenia zgodnie z niniejszą decyzją, niż limit określony w decyzji 2005/842/WE, zezwalając przy tym na obliczenie tej kwoty jako rocznej średniej w okresie powierzenia.
- (11) Szpitale i przedsiębiorstwa zajmujące się usługami socjalnymi, którym powierzono zadania leżące w ogólnym interesie gospodarczym, posiadają cechy szczególne, które należy uwzględnić. W szczególności należy wziąć pod uwagę fakt, że w obecnych warunkach gospodarczych i na obecnym etapie rozwoju rynku wewnętrznego usługi socjalne mogą wymagać kwoty pomocy, która przekraczałaby próg określony w niniejszej decyzji i miałyby na celu zrehabilitowanie kosztów usług publicznych. Większa kwota rekompensaty za usługi socjalne nie musi konieczne stwarzać większego ryzyka zakłócenia konkurencji. W związku z tym przedsiębiorstwa zajmujące się usługami socjalnymi, w tym zapewnianiem mieszkalnictwa socjalnego osobom w niekorzystnej sytuacji lub osobom w gorszym położeniu społecznym, które nie posiadają wystarczających środków, aby pozyskać mieszkanie na zasadach rynkowych, powinny również korzystać z możliwości zwolnienia z wymogu zgłoszenia określonego w niniejszej decyzji, nawet jeśli kwota otrzymywanej przez nie rekompensaty przekracza określony w niniejszej decyzji ogólny próg dla rekompensaty. Ta sama zasada powinna mieć zastosowanie do szpitali zapewniających opiekę medyczną, w tym w stosownych przypadkach świadczenia w stanach zagrożenia i świadczenia pomocnicze bezpośrednio związane z główną działalnością, szczególnie w dziedzinie badań naukowych. Aby skorzystać z przywileju zwolnienia z wymogu zgłoszenia, usługi socjalne powinny być jasno określone i zaspokajać potrzeby socjalne w zakresie opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej, opieki nad dziećmi, dostępu do i reintegracji na rynku pracy, mieszkalnictwa socjalnego i opieki nad słabszymi grupami społecznymi oraz włączenia społecznego tych grup.
- (12) To, w jakim zakresie określony środek rekompensaty wpływa na wymianę handlową i konkurencję, zależy nie tylko od średniej kwoty rekompensaty otrzymywanej rocznie oraz od danego sektora, ale również od tego, jaki jest całkowity okres powierzenia. Stosowanie niniejszej decyzji powinno być zatem ograniczone do okresów powierzenia wykonywania usług na maksymalnie dziesięć lat, chyba że dłuższy okres powierzenia jest uzasadniony potrzebą przeprowadzenia znacznych inwestycji, na przykład w dziedzinie mieszkalnictwa socjalnego.

⁽¹⁾ Dz.U. C 8 z 11.1.2012, s. 4.

⁽²⁾ Dz.U. C 8 z 11.1.2012, s. 15.

⁽³⁾ Dz.U. L 312 z 29.11.2005, s. 67.

- (13) Aby art. 106 ust. 2 Traktatu miał zastosowanie, musi zachodzić wyraźne powierzenie danemu przedsiębiorstwu przez państwo członkowskie wykonywania konkretnej usługi świadczonej w ogólnym interesie gospodarczym.
- (14) Aby zapewnić spełnienie kryteriów określonych w art. 106 ust. 2 Traktatu, konieczne jest ustalenie bardziej precyzyjnych warunków, które muszą zostać spełnione w odniesieniu do powierzenia wykonywania usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym. Wysokość rekompensaty może zostać właściwie wyliczona i sprawdzona tylko wtedy, gdy zobowiązania z tytułu świadczenia usług publicznych spoczywające na przedsiębiorstwach i wszelkie zobowiązania spoczywające na państwie są jasno określone w akcie lub aktach właściwych organów publicznych danego państwa członkowskiego. Forma tego aktu może być różna w zależności od państwa członkowskiego, jednak musi on dokładnie określać przynajmniej nazwę danych przedsiębiorstw, dokładny przedmiot oraz czas trwania zobowiązania z tytułu świadczenia usług publicznych, a w stosownych przypadkach objęte nim terytorium, wszelkie przyznane prawa wyłączne lub specjalne, opis mechanizmu rekompensaty oraz wskaźniki wykorzystywane do określenia wysokości rekompensaty i do uniknięcia lub odzyskania wszelkich ewentualnych nadwyżek. W celu zapewnienia przejrzystości w związku ze stosowaniem niniejszej decyzji akt powierzenia powinien obejmować również odniesienie do niniejszej decyzji.
- (15) Aby nie dopuścić do nieuzasadnionego naruszenia konkurencji, rekompensata nie powinna przekraczać kwoty koniecznej do pokrycia kosztów netto poniesionych przez przedsiębiorstwo w ramach świadczenia usług, z uwzględnieniem rozsądnego zysku.
- (16) Rekompensata przewyższająca kwotę konieczną do pokrycia kosztów poniesionych przez dane przedsiębiorstwo wykonujące usługę nie jest konieczna do wykonywania usługi świadczonej w ogólnym interesie gospodarczym i w konsekwencji stanowi pomoc państwa niezgodną z rynkiem wewnętrznym, która powinna zostać zwrócona. Rekompensata przyznana na wykonywanie usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym, ale w rzeczywistości wykorzystywana przez dane przedsiębiorstwo do działania na innym rynku w celach innych niż te, które określono w akcie powierzenia, nie jest konieczna do wykonywania usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym i może w konsekwencji stanowić również pomoc państwa niezgodną z rynkiem wewnętrznym, która powinna zostać zwrócona.
- (17) Koszty netto, które należy uwzględnić, można obliczyć jako różnicę między kosztami poniesionymi na wykonywanie usługi w ogólnym interesie gospodarczym oraz przychodem uzyskanym z takiej usługi albo, alternatywnie, jako różnicę pomiędzy kosztami netto dla przedsiębiorstwa prowadzącego działalność i podlegającego obowiązkowi świadczenia usługi publicznej oraz kosztami netto lub zyskiem tego samego przedsiębiorstwa prowadzącego działalność bez obowiązku świadczenia usługi publicznej. W szczególności, jeżeli obowiązek świadczenia usługi publicznej prowadzi do zmniejszenia przychodów – na przykład ze względu na taryfy regulowane – ale nie wpływa na koszty, koszty netto poniesione w związku z wykonywaniem obowiązku świadczenia usługi publicznej można określić przez utracone przychody. W celu uniknięcia nieuzasadnionego zakłócenia konkurencji przy obliczaniu kwoty rekompensaty należy uwzględnić wszelkie przychody uzyskane z tytułu usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym, tzn. wszelkie przychody, których podmiot świadczący usługi w ogólnym interesie gospodarczym by nie uzyskał, gdyby nie powierzono mu świadczenia takich usług. Jeżeli dane przedsiębiorstwo posiada specjalne lub wyłączne prawa związane z działalnością inną niż usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym, na które przyznawana jest pomoc, która to działalność przynosi zysk przewyższający rozsądny zysk, lub jeżeli przedsiębiorstwo korzysta z innych korzyści przyznanych przez państwo, należy zaliczyć to do przychodu niezależnie od klasyfikacji do celów art. 107 Traktatu.
- (18) Rozsądny zysk powinien zostać określony jako stopa zwrotu z kapitału, która uwzględni stopień poniesionego ryzyka lub jego brak. Stopa zwrotu z kapitału powinna być zdefiniowana jako wewnętrzna stopa zwrotu, jaką przedsiębiorstwo uzyskuje z zainwestowanego kapitału w całym okresie powierzenia.
- (19) Zysk nieprzekraczający odpowiedniej stopy swap plus 100 punktów bazowych nie powinien być uznawany za nierozsądny. W tym kontekście odpowiednia stopa swap postrzegana jest jako właściwa stopa zwrotu z inwestycji nieobciążonych ryzykiem. Premia w wysokości 100 punktów bazowych służy między innymi do zrównoważenia ryzyka utraty płynności związanego z zapewnieniem kapitału, który zostaje zaangażowany w związku z wykonywaniem usługi w okresie powierzenia.
- (20) W przypadkach gdy przedsiębiorstwa, którym powierzono wykonywanie usługi świadczonej w ogólnym interesie gospodarczym, nie ponoszą w znacznym stopniu ryzyka komercyjnego, np. ponieważ rekompensata w pełni pokrywa koszty ponoszone przez przedsiębiorstwo z tytułu wykonywania usługi, zyski przekraczające wskaźnik w wysokości odpowiedniej stopy swap plus 100 punktów bazowych nie powinny zostać uznane za rozsądne.
- (21) W przypadku gdy na skutek szczególnych okoliczności nieodpowiednie jest wykorzystanie stopy zwrotu z kapitału, państwa członkowskie powinny być w stanie oprzeć się na innych wskaźnikach poziomu zysku w celu określenia rozsądnego zysku, takich jak np. średnia stopa zwrotu z kapitału własnego, stopa zwrotu z zaangażowanego kapitału, stopa zwrotu z aktywów lub stopa zwrotu ze sprzedaży.
- (22) Określając wysokość rozsądnego zysku, państwa członkowskie powinny być w stanie wprowadzić kryteria motywacyjne, w szczególności w zakresie jakości świadczonych usług i wzrostu wydajności. Poprawa wydajności

nie powinna obniżać jakości świadczonych usług. Państwa członkowskie powinny na przykład być w stanie zdefiniować w akcie powierzenia wartości docelowe wzrostu wydajności, tak aby wysokość rekompensaty była uzależniona od tego, w jakim stopniu osiągnięto te wartości docelowe. Akt powierzenia może stanowić, że jeśli przedsiębiorstwo nie osiąga tych celów, rekompensata jest obniżana z zastosowaniem metod obliczeń określonych w akcie powierzenia, natomiast jeśli przedsiębiorstwo przekracza te cele, rekompensata jest zwiększana z zastosowaniem tych metod obliczeń. Wszelkie wynagrodzenie za wzrost wydajności należy określić w wysokości umożliwiającej zrównoważony podział korzyści ze wzrostu wydajności między przedsiębiorstwem a państwem członkowskim lub użytkownikami.

- (23) Artykuł 93 Traktatu stanowi *lex specialis* w odniesieniu do art. 106 ust. 2 Traktatu. Ustanawia on przepisy, które stosuje się wobec rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych w sektorze transportu lądowego. Wykładnia art. 93 zawarta jest w rozporządzeniu (WE) nr 1370/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. dotyczącym usług publicznych w zakresie kolejowego i drogowego transportu pasażerskiego oraz uchylającym rozporządzenia Rady (EWG) nr 1191/69 i (EWG) nr 1107/70⁽¹⁾, które określa przepisy stosowane wobec rekompensat z tytułu świadczenia usług publicznych w publicznym transporcie pasażerskim. Jego zastosowanie do transportu publicznego wodnymi drogami śródlądowymi pozostawia się uznaniu państw członkowskich. Rozporządzenie (WE) nr 1370/2007 zwalnia z obowiązku zgłoszenia na mocy art. 108 ust. 3 Traktatu wszystkie rekompensaty w sektorze transportu lądowego, które spełniają warunki tego rozporządzenia. Zgodnie z wyrokiem w sprawie *Altmark* rekompensata w sektorze transportu lądowego niespełniająca przepisów art. 93 Traktatu nie może zostać uznana za zgodną z Traktatem na podstawie art. 106 ust. 2 Traktatu, ani na podstawie jakiegokolwiek innego przepisu Traktatu. W związku z tym niniejszej decyzji nie stosuje się do sektora transportu lądowego.
- (24) W przeciwieństwie do transportu lądowego transport morski i lotniczy są objęte art. 106 ust. 2 Traktatu. Niektóre przepisy mające zastosowanie do rekompensaty z tytułu usług publicznych w sektorach transportu lotniczego i morskiego zawarte są w rozporządzeniu (WE) nr 1008/2008 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 września 2008 r. w sprawie wspólnych zasad wykonywania przewozów lotniczych na terenie Wspólnoty⁽²⁾ oraz w rozporządzeniu Rady (EWG) nr 3577/92 z dnia 7 grudnia 1992 r. dotyczącym stosowania zasady swobody świadczenia usług w transporcie morskim w obrębie państw członkowskich (kabotaż morski)⁽³⁾. Jednak w przeciwieństwie do rozporządzenia (WE) nr 1370/2007 rozporządzenia te nie zawierają odniesienia do zgodności ewentualnych elementów pomocy państwa z rynkiem wewnętrznym ani nie przewidują zwolnienia z obowiązku zgłoszenia na mocy art. 108 ust. 3 Traktatu. Dlatego niniejsza decyzja powinna być stosowana do rekompensat z tytułu świadczenia usług

publicznych w sektorach transportu lotniczego i morskiego, pod warunkiem że oprócz spełnienia warunków zawartych w niniejszej decyzji takie rekompensaty będą również zgodne z zasadami sektorowymi określonymi w rozporządzeniu (WE) nr 1008/2008 oraz rozporządzeniu (EWG) nr 3577/92, w przypadkach gdy mają one zastosowanie.

- (25) W szczególnym przypadku rekompensat z tytułu świadczenia usług publicznych w zakresie połączeń lotniczych lub morskich z wyspami oraz rekompensat dla portów i lotnisk, o ile są to usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym, o których mowa w art. 106 ust. 2 Traktatu, bardziej stosowne jest określenie progów w oparciu o średnią roczną liczbę pasażerów, ponieważ jest to bardziej zgodne z rzeczywistością ekonomiczną tych działań oraz faktem, że mają one charakter usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym.
- (26) Zwolnienie z wymogu uprzedniego zgłoszenia w przypadku niektórych usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym nie wyklucza możliwości zgłaszania przez państwa członkowskie konkretnego programu pomocy. W przypadku takiego zgłoszenia lub jeżeli Komisja ocenia zgodność określonego środka pomocy w następstwie skargi lub z urzędu, Komisja oceni, czy spełnione są warunki określone w niniejszej decyzji. Jeśli tak nie jest, środek zostanie oceniony zgodnie z zasadami zawartymi w komunikacie Komisji w sprawie zasad ramowych dotyczących pomocy państwa w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych.
- (27) Niniejszą decyzję należy stosować bez uszczerbku dla dyrektywy Komisji 2006/111/WE z dnia 16 listopada 2006 r. w sprawie przejrzystości stosunków finansowych między państwami członkowskim a przedsiębiorstwami publicznymi, a także w sprawie przejrzystości finansowej wewnątrz określonych przedsiębiorstw⁽⁴⁾.
- (28) Niniejszą decyzję należy stosować bez uszczerbku dla przepisów Unii w dziedzinie konkurencji, w szczególności postanowień art. 101 i 102 Traktatu.
- (29) Niniejszą decyzję należy stosować bez uszczerbku dla przepisów Unii w dziedzinie zamówień publicznych.
- (30) Niniejszą decyzję należy stosować bez uszczerbku dla bardziej rygorystycznych przepisów zawartych w sektorowych przepisach unijnych.
- (31) Należy określić przepisy przejściowe dla indywidualnych środków pomocy, które zostały przyznane przed wejściem w życie niniejszej decyzji. Programy pomocy wprowadzone zgodnie z decyzją 2005/842/WE przed wejściem w życie niniejszej decyzji powinny nadal być zgodne z rynkiem wewnętrznym i zwolnione z wymogu zgłoszenia na kolejny okres dwóch lat. Pomoc udzielona przed wejściem w życie niniejszej decyzji, która nie została przyznana zgodnie z decyzją 2005/842/WE, lecz spełnia wymogi określone w niniejszej decyzji, powinna być zgodna z rynkiem wewnętrznym i zwolniona z wymogu zgłoszenia.

⁽¹⁾ Dz.U. L 315 z 3.12.2007, s. 1.

⁽²⁾ Dz.U. L 293 z 31.10.2008, s. 3.

⁽³⁾ Dz.U. L 364 z 12.12.1992, s. 7.

⁽⁴⁾ Dz.U. L 318 z 17.11.2006, s. 17.

- (32) Komisja zamierza dokonać przeglądu niniejszej decyzji pięć lat po jej wejściu w życie,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Przedmiot

Niniejsza decyzja określa warunki, na których pomoc państwa w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych, przyznana pewnym przedsiębiorstwom, którym powierzono wykonywanie usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym, jest zgodna z rynkiem wewnętrznym i zwolniona z wymogu zgłoszenia określonego w art. 108 ust. 3 Traktatu.

Artykuł 2

Zakres

1. Niniejszą decyzję stosuje się do pomocy państwa w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych przyznanej przedsiębiorstwom, którym powierzono wykonywanie usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym, o których mowa w art. 106 ust. 2 Traktatu, należącej do jednej z następujących kategorii:

- a) rekompensata nieprzekraczająca rocznej kwoty 15 mln EUR za świadczenie usług w ogólnym interesie gospodarczym w dziedzinach innych niż transport i infrastruktura transportowa.

Jeśli wysokość rekompensaty zmienia się w okresie powierzenia, kwotę roczną oblicza się jako średnią rocznych kwot rekompensaty przewidywanych w okresie powierzenia;

- b) rekompensata za świadczenie usług w ogólnym interesie gospodarczym przez szpitale świadczące opiekę medyczną, w tym w stosownych przypadkach usługi ratownictwa medycznego; świadczenie usług pomocniczych związanych bezpośrednio z główną działalnością, zwłaszcza w zakresie badań naukowych, nie wyklucza jednak stosowania niniejszego ustępu;
- c) rekompensata za wykonywanie usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym zaspokajających potrzeby społeczne w zakresie opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej, opieki nad dziećmi, dostępu do i reintegracji na rynku pracy, mieszkalnictwa socjalnego, opieki nad słabszymi grupami społecznymi oraz włączenia społecznego tych grup;
- d) rekompensata z tytułu świadczenia usług w ogólnym interesie gospodarczym w zakresie połączeń lotniczych lub morskich z wyspami, na których średnie roczne natężenie ruchu w okresie dwóch lat obrotowych poprzedzających rok, w którym nastąpiło powierzenie świadczenia usług w ogólnym interesie gospodarczym, nie przekraczało 300 000 pasażerów;
- e) rekompensata z tytułu świadczenia usług w ogólnym interesie gospodarczym dla lotnisk i portów, w których średnie roczne natężenie ruchu w okresie dwóch lat obrotowych

poprzedzających rok, w którym nastąpiło powierzenie świadczenia usług w ogólnym interesie gospodarczym, nie przekraczało 200 000 pasażerów w przypadku lotnisk i 300 000 pasażerów w przypadku portów.

2. Niniejszą decyzję stosuje się wyłącznie w przypadkach, gdy okres, na jaki powierza się przedsiębiorstwu wykonywanie usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym, nie przekracza dziesięciu lat. Jeżeli okres powierzenia przekracza dziesięć lat, niniejszą decyzję stosuje się wyłącznie w takim zakresie, w jakim dostawca usług jest zobowiązany przeprowadzić znaczne inwestycje, które muszą być amortyzowane przez dłuższy czas zgodnie z ogólnie przyjętymi zasadami rachunkowości.

3. Jeśli podczas okresu powierzenia warunki stosowania niniejszej decyzji przestaną być spełnione, pomoc zgłasza się zgodnie z art. 108 ust. 3 Traktatu.

4. W sektorze transportu lotniczego i morskiego niniejszą decyzję stosuje się wyłącznie do pomocy państwa w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych przyznawanej przedsiębiorstwom, którym powierzono wykonywanie usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym, określonych w art. 106 ust. 2 Traktatu, która w stosownych przypadkach jest zgodna z rozporządzeniem (WE) nr 1008/2008 i, odpowiednio, rozporządzeniem (EWG) nr 3577/92.

5. Niniejszej decyzji nie stosuje się do pomocy państwa w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych przyznawanej przedsiębiorstwom w sektorze transportu lądowego.

Artykuł 3

Zgodność pomocy oraz zwolnienie z obowiązku zgłoszenia

Pomoc państwa w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych spełniająca warunki określone w niniejszej decyzji jest zgodna z rynkiem wewnętrznym i jest zwolniona z obowiązku uprzedniego zgłoszenia określonego w art. 108 ust. 3 Traktatu, pod warunkiem że jest ona także zgodna z warunkami zawartymi w Traktacie i w sektorowych przepisach unijnych.

Artykuł 4

Powierzenie świadczenia

Powierzenie przedsiębiorstwu wykonywania usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym następuje poprzez jeden akt lub kilka aktów, których forma może zostać określona przez każde państwo członkowskie. Akt lub akty powinny w szczególności określać:

- a) przedmiot i czas trwania zobowiązań z tytułu świadczenia usług publicznych;
- b) nazwę przedsiębiorstwa oraz w stosownych przypadkach odpowiednie terytorium;

- c) rodzaj wszystkich wyłącznych lub specjalnych praw przyznanych przedsiębiorstwu przez organ powierający;
- d) opis mechanizmu rekompensaty oraz wskaźniki służące do obliczania, kontrolowania i przeglądu wysokości rekompensaty;
- e) ustalenia na temat unikania i odzyskiwania nadwyżek rekompensaty; oraz
- f) odniesienie do niniejszej decyzji.

Artykuł 5

Rekompensata

1. Rekompensata nie może przekraczać kwoty niezbędnej do pokrycia kosztów netto wynikających z wywiązywania się ze zobowiązań z tytułu świadczenia usług publicznych, z uwzględnieniem rozsądnego zysku.

2. Koszty netto można obliczyć jako różnicę pomiędzy kosztami zdefiniowanymi w ust. 3 i przychodami zdefiniowanymi w ust. 4. Ewentualnie można je obliczyć jako różnicę pomiędzy kosztami netto dla przedsiębiorstwa prowadzącego działalność i podlegającego obowiązkowi świadczenia usługi publicznej oraz kosztami netto lub zyskiem tego samego przedsiębiorstwa prowadzącego działalność bez obowiązku świadczenia usługi publicznej.

3. Koszty, które należy uwzględnić, obejmują całość kosztów poniesionych w związku z wykonywaniem usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym. Koszty są obliczane na podstawie ogólnie przyjętych zasadach księgowości w następujący sposób:

- a) jeżeli działalność danego przedsiębiorstwa ogranicza się do świadczenia usług w ogólnym interesie gospodarczym, można uwzględnić wszystkie jego koszty;
- b) jeśli przedsiębiorstwo prowadzi działalność wykraczającą poza zakres usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym, uwzględnione zostają wyłącznie koszty dotyczące usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym;
- c) koszty poniesione na świadczenie usług w ogólnym interesie gospodarczym mogą obejmować wszystkie koszty bezpośrednie związane z wykonywaniem usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym oraz odpowiedni wkład na pokrycie kosztów związanych zarówno z usługami świadczonymi w ogólnym interesie gospodarczym, jak i z inną działalnością;

- d) koszty wynikające z inwestycji, szczególnie związanych z infrastrukturą, mogą zostać uwzględnione, jeżeli są konieczne do wykonywania usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym.

4. Przychody, które należy uwzględnić, obejmują przynajmniej cały przychód uzyskany z tytułu świadczenia usług w ogólnym interesie gospodarczym, niezależnie od tego, czy przychód jest zaklasyfikowany jako pomoc państwa w rozumieniu art. 107 Traktatu. Jeżeli dane przedsiębiorstwo posiada specjalne lub wyłączne prawa związane z działalnością inną niż usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym, na które przyznawana jest pomoc, która to działalność przynosi zysk przewyższający rozsądny zysk lub jeżeli przedsiębiorstwo korzysta z innych korzyści przyznanych przez państwo, zalicza się to do przychodu niezależnie od klasyfikacji do celów art. 107 Traktatu. Dane państwo członkowskie może podjąć decyzję, że zyski pochodzące z działalności wykraczającej poza zakres usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym powinny zostać przeznaczone w całości lub w części na finansowanie usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym.

5. Na potrzeby niniejszej decyzji „rozsądny zysk” oznacza stopę zwrotu z kapitału, której wymagałoby typowe przedsiębiorstwo podczas podejmowania decyzji, czy świadczyć usługi w ogólnym interesie gospodarczym przez cały okres powierzenia, przy uwzględnieniu poziomu ryzyka. Stopa zwrotu z kapitału oznacza wewnętrzną stopę zwrotu, jaką osiąga przedsiębiorstwo z zainwestowanego kapitału w całym okresie powierzenia. Poziom ryzyka zależy od danego sektora, rodzaju usług oraz cech charakterystycznych rekompensaty.

6. Określając wysokość rozsądnego zysku, państwa członkowskie mogą wprowadzić kryteria motywacyjne, w szczególności w zakresie jakości świadczonych usług i wzrostu wydajności. Wzrost wydajności nie powinien obniżać jakości świadczonych usług. Wynagrodzenie za wzrost wydajności określa się w wysokości umożliwiającej zrównoważony podział korzyści ze wzrostu wydajności między przedsiębiorstwem a państwem członkowskim lub użytkownikami.

7. Do celów niniejszej decyzji stopa zwrotu z kapitału, która nie przekracza odnośnej stopy swap powiększonej o premię w wysokości 100 punktów bazowych, jest uznawana za rozsądną w każdym przypadku. Odnośna stopa swap to stopa swap, której wymagalność i waluta odpowiadają okresowi obowiązywania aktu powierzenia i określonej w nim walucie. Jeśli świadczenie usług w ogólnym interesie gospodarczym nie jest związane z istotnym ryzykiem handlowym lub umownym, w szczególności gdy koszty netto poniesione w związku z wykonywaniem usługi świadczonej w ogólnym interesie gospodarczym są zasadniczo rekompensowane *ex post* w pełnej wysokości, rozsądny zysk nie może przekraczać odpowiedniej stopy swap powiększonej o premię w wysokości 100 punktów bazowych.

8. W przypadku gdy z uwagi na szczególne okoliczności wykorzystanie stopy zwrotu z kapitału jest nieodpowiednie, państwa członkowskie mogą opierać się na innych wskaźnikach poziomu zysku w celu określenia rozsądnego zysku, takich jak średnia stopa zwrotu z kapitału własnego, stopa zwrotu z zaangażowanego kapitału, stopa zwrotu z aktywów lub stopa zwrotu ze sprzedaży. „Zwrot” oznacza zysk przed odsetkami i opodatkowaniem w danym roku. Średni zwrot oblicza się z wykorzystaniem czynnika dyskontującego w całym okresie obowiązywania umowy, zgodnie z komunikatem Komisji w sprawie zmiany metody ustalania stóp referencyjnych i dyskontowych⁽¹⁾. Niezależnie od wybranego wskaźnika państwo członkowskie musi być w stanie przekazać Komisji, na jej wniosek, odpowiednie dane potwierdzające, że zysk nie przekracza zysku, którego wymagałoby typowe przedsiębiorstwo podczas podejmowania decyzji, czy świadczyć daną usługę, np. poprzez przedstawienie danych o zwrocie uzyskanym z podobnego typu zamówień udzielonych na warunkach rynkowych.

9. W przypadku gdy przedsiębiorstwo prowadzi działalność zarówno wchodzącą w zakres usługi świadczonej w ogólnym interesie gospodarczym, jak i działalność wykraczającą poza ten zakres, w wewnętrznych księgach przedsiębiorstwa należy wykazać osobno koszty i wpływy związane z usługami świadczonymi w ogólnym interesie gospodarczym oraz koszty i wpływy związane z innymi usługami, jak również kryteria, według których przypisuje się koszty i przychody. Koszty związane z każdą działalnością wykraczającą poza zakres usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym obejmują wszystkie koszty bezpośrednio, odpowiedni wkład we wspólne koszty stałe i właściwy zwrot z kapitału. W odniesieniu do tych kosztów nie przyznaje się żadnej rekompensaty.

10. Państwa członkowskie wymagają od danego przedsiębiorstwa zwrotu otrzymanych nadwyżek rekompensaty.

Artykuł 6

Kontrola nadwyżek

1. Państwa członkowskie dbają o to, by rekompensata przyznana na wykonywanie usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym spełniała wymogi określone w niniejszej decyzji, a szczególnie by przedsiębiorstwo nie otrzymywało rekompensaty przekraczającej kwotę ustaloną zgodnie z art. 5. Na żądanie Komisji państwa członkowskie przekazują stosowne dokumenty. Przeprowadzają regularne kontrole lub dbają o przeprowadzanie takich kontroli co najmniej co trzy lata w okresie powierzenia oraz na koniec tego okresu.

2. W przypadku gdy przedsiębiorstwo otrzymało rekompensatę przekraczającą kwotę określoną zgodnie z art. 5, państwo członkowskie żąda od danego przedsiębiorstwa zwrotu otrzymanych nadwyżek. Wskaźniki służące do obliczania rekompensat są uaktualniane na przyszłość. W przypadku gdy nadwyżka rekompensaty nie przekracza 10 % kwoty średniej

rocznej rekompensaty, nadwyżka ta może zostać przeniesiona na kolejny okres i odliczona od kwoty rekompensaty należnej w tym okresie.

Artykuł 7

Przejrzystość

W przypadku rekompensaty przekraczającej kwotę 15 mln EUR przyznanej przedsiębiorstwu, które prowadzi także działalność wykraczającą poza zakres usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym, państwo członkowskie publikuje w internecie lub innych stosownych środkach przekazu następujące informacje:

- a) akt powierzenia lub streszczenie, które obejmuje elementy określone w art. 4;
- b) kwoty pomocy przyznawanej przedsiębiorstwu w skali roku.

Artykuł 8

Dostępność informacji

Państwa członkowskie przechowują przez okres powierzenia oraz przez okres co najmniej dziesięciu lat od końca okresu powierzenia wszystkie niezbędne informacje, na podstawie których można określić, czy przyznana rekompensata jest zgodna z niniejszą decyzją.

Na pisemny wniosek Komisji państwa członkowskie przekazują Komisji wszystkie informacje, które ta ostatnia uważa za konieczne do określenia, czy obowiązujące rekompensaty są zgodne z niniejszą decyzją.

Artykuł 9

Sprawozdania

Każde państwo członkowskie co dwa lata przekazuje Komisji sprawozdanie na temat wykonania niniejszej decyzji. Sprawozdanie zawiera szczegółowy opis stosowania niniejszej decyzji do różnych kategorii usług, o których mowa w art. 2 ust. 1, i obejmuje:

- a) opis stosowania niniejszej decyzji do usług wchodzących w jej zakres, w tym działań wykonywanych wewnętrznie;
- b) łączną kwotę pomocy przyznanej zgodnie z niniejszą decyzją, z rozbiciem na sektory gospodarki, w których działają beneficjenci;

⁽¹⁾ Dz.U. C 14 z 19.1.2008, s. 6.

c) wzmiankę o tym, czy w przypadku danego rodzaju usługi stosowanie niniejszej decyzji było źródłem trudności lub skarg osób trzecich;

oraz

d) wszelkie inne informacje dotyczące stosowania niniejszej decyzji wymagane przez Komisję, które zostaną określone w stosownym czasie przed terminem przedłożenia sprawozdania.

Pierwsze sprawozdanie jest przekazywane do dnia 30 czerwca 2014 r.

Artykuł 10

Przepisy przejściowe

Niniejszą decyzję stosuje się do pomocy indywidualnej i programów pomocy zgodnie z poniższym:

a) programy pomocy wprowadzone przed wejściem w życie niniejszej decyzji, które były zgodne z rynkiem wewnętrznym i zwolnione z wymogu zgłoszenia zgodnie z decyzją 2005/842/WE, są nadal zgodne z rynkiem wewnętrznym i zwolnione z wymogu zgłoszenia na kolejny okres dwóch lat;

b) wszelka pomoc udzielona przed wejściem w życie niniejszej decyzji, która nie była zgodna z rynkiem wewnętrznym ani zwolniona z wymogu zgłoszenia zgodnie z decyzją 2005/842/WE, lecz spełnia warunki określone w niniejszej decyzji, jest zgodna z rynkiem wewnętrznym i zwolniona z wymogu uprzedniego zgłoszenia.

Artykuł 11

Uchylenie

Decyzja 2005/842/WE traci moc.

Artykuł 12

Wejście w życie

Niniejsza decyzja wchodzi w życie z dniem 31 stycznia 2012 r.

Artykuł 13

Adresaci

Niniejsza decyzja skierowana jest do państw członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 20 grudnia 2011 r.

W imieniu Komisji

Joaquín ALMUNIA

Wiceprzewodniczący